

Про залучення учнівської молоді ПТНЗ до творчої діяльності можливостями МАН

Навчальний процес у закладах професійно-технічної освіти спрямований на підготовку освіченого робітника, який уміє ініціативно, творчо мислити, самостійно поповнювати свої знання та застосовувати їх у майбутній діяльності. Щоб виконати завдання, які постали перед ПТНЗ сьогодні, потрібно вдосконалювати навчально-виховний процес, розробляти нові методи та форми взаємодії викладача, майстра й учня, стимулювати самостійну навчальну діяльність молоді, оскільки саме життя довело, що тільки ті знання, які людина набула самостійно, завдяки власному досвіду, думці й діям, стають справді її здобутком. Тому на передній план у державній політиці виходить проблема обдарованості, творчості, інтелекту, пошуку, навчання й виховання обдарованої молоді.

Що таке обдарованість? Обдарованість - це вияв природних можливостей організму людини, що значно перевищують середній рівень. Матеріальною основою цих можливостей, або задатків, є особливості будови та функціональні властивості головного мозку й окремих його аналізаторів. Це зумовлено тим, що найбільших успіхів людина досягає тоді, коли її здібності і схильності вчасно виявлені й розвинуті. Тому професійна спрямованість, професійний відбір і професійна освіта мають відповідати здібностям і схильностям людини. Отже, обдарованість - індивідуальна потенціальна своєрідність задатків людини, завдяки яким вона може досягти значних успіхів у певній галузі діяльності. Такі учні в ПТНЗ повинні мати сприятливі морально-психологічні умови, а для активізації навчальної діяльності мають виконувати більшу за обсягом та інтенсивністю роботу пошукового, творчого та дослідницького характеру. Організація такої роботи під силу висококваліфікованим, небайдужим до свого предмета викладачам. Серед методів навчання обдарованих учнів перевагу мають самостійна робота, пошуковий і дослідницький підходи до засвоєних знань, умінь і навичок.

Окремим напрямком роботи з творчою та обдарованою учнівською молоддю у нашій області стала співпраця з комунальним позашкільним навчальним закладом «Мала академія наук учнівської молоді». У 2015-2016 навчальному році НМЦ ПТО у Дніпропетровській області складено угоду щодо співпраці, розроблено план спільних заходів. Професійно-технічні заклади взяли участь у Всеукраїнському конкурсі «Майбутнє України». Із 17 заявлених до участі 9 були учнями ПТНЗ (Межівське професійно-технічне училище, Криворізький професійний гірничо-металургійний ліцей, Криворізький професійний гірничо-технологічний ліцей, Царичанський аграрний професійний ліцей, Дніпропетровський центр професійно-технічної освіти, Дніпропетровський професійний залізничний ліцей, Нікопольський

центр професійної освіти, Професійно-технічне училище №6 та Професійно-технічне училище №74). За підсумками журі Імісце посіла Богомолова Русіна (Межівське професійно-технічне училище), ІІмісце – Сердюков Ігор (Криворізький професійний гірничо-металургійний ліцей). Учні Межівського професійно-технічного училища, Нікопольського центру професійної освіти, Криворізького професійного гірничо-металургійного ліцею, Професійно-технічного училища №6, Дніпропетровського центру професійно-технічної освіти, Апостолівського центру підготовки та перепідготовки робітничих кадрів узяли участь у XV Всеукраїнському відкритому конкурсі молодих учених та енергетиків «Молодь – енергетиці України 2015». Підсумки будуть підведені 15.02.2016 року.

У рамках спільних заходів проведено декілька відеоконсультацій, науково-теоретичний семінар для відповідальних за участь учнів закладів професійно-технічної освіти у дослідницько-експериментальній діяльності «Організація роботи з обдарованою молоддю в закладах ПТНЗ», на якому слухалися питання «Особливості роботи з обдарованими та творчими учнями у професійно-технічних навчальних закладах», «Формування позитивної мотивації учнів до пошуково-дослідницької діяльності в секціях МАН», «Психологічний супровід обдарованих учнів у навчальних закладах», методи роботи з творчими та обдарованими учнями.

У 2015-2016 навчальному році до Дніпропетровського відділення малої академії наук учнівської молоді слухачами зараховано 50 учнів з 19 ПТНЗ області.

ОПТУ (50) - 9 ДПЗЛ (58)- 7 ПТУ-2 - 6 КПГТЛ (30) - 5	ПТУ – 81 – 3 МПЛ () – 3 ДЦПТОТС (54) – 3 ПТУ – 88 – 2	СПЛ (38) – 1 КЦПОММ (45) – 1 ПТУ – 79 – 1 ДВПУБ (5) – 1 МПТУ (76) – 1 КЦППРКБГ (14) – 1 ДЦПО (63) - 1	ПТУ -74 - 1 ВПУ – 75 - 1 ДРЦПО (ДНВЦ - 2)- 1 ДЦПО (11) – 1 КЦПРКТРС (62) – 1
--	---	---	--

Ці учні навчаються в дев'яти відділеннях МАН з дванадцяти:

№ наукового відд.	Назва наукового відділення	Кількість учасників	
		2014-2015	2015-2016
I	Літературознавство, фольклористика та мистецтвознавство		ОПТУ – 3, ДПЗЛ – 2, ПТУ №81 – 1 Усього: 6 учнів
II	Мовознавство	МВПУ ПІТ- 1 Усього: 1 учень	ПТУ №81 – 1, ОПТУ – 1 Усього: 2 учнів
III	Філософія та суспільствознавство	МВПУ ПІТ- 7 Усього: 7 учнів	ОПТУ – 3 Усього: 3 учнів
IV	Історія	КЦПОММ-1 Усього: 1 учень	ПТУ № 88 – 2, КЦПОММ – 1, СПЛ - 1 Усього: 4 учнів

V	Наук про Землю		
VI	Технічні науки		КПГТЛ – 3, ПТУ №79 – 2, МПЛ – 3, Усього: 8 учнів
VII	Комп'ютерні науки	МВПУ ПІТ- 1 Усього: 1 учень	ПТУ №2 – 6, ДВПУБ – 1, ВПУ №75 – 1, ОПТУ- 2, ДПЗЛ - 1 Усього:11 учнів
VIII	Математики		
IX	Фізики та астрономії		
X	Економіка		ДРЦПО - 1 Усього: 1 учень
XI	Хімія та біологія	СПЛ-1 Усього: 1 учень	ДЦПО – 1, ПТУ №81 – 1, ДЦПО – 1, ДЦПОТРС – 3 Усього: 6 учнів
XII	Екологія та аграрні науки		ДПЗЛ – 4, ПТУ №74 – 1, КЦПТОРКТРС – 1, МПТУ – 1, КПГТЛ – 2, Усього: 9 учнів
		Усього прийнято слухачами – 11 учнів	Усього прийнято слухачами – 50 учнів

У 2014-2015 навчальному році в п'яти відділеннях з дванадцяти (мовознавство, історія, філософія та суспільствознавство, хімія та біологія, комп'ютерні науки) з 55 ПТНЗ слухачами МАН були 11 учнів:

КЦПОММ -1	СПЛ – 1	МВПУ ПІТ – 9
-----------	---------	--------------

Від загального контингенту навчального року, 23400 учнів, це складає 0,05%.

У 2015-2016 навчальному році в дев'яти відділеннях з дванадцяти (Літературознавство, фольклористика та мистецтвознавство, мовознавство, філософія та суспільствознавство, історія, технічні науки, комп'ютерні науки, економіка, хімія та біологія, екологія та аграрні науки) з 53 ПТНЗ слухачами МАН стали 50 учнів:

ОПТУ (50) - 9 ДПЗЛ (58)- 7 ПТУ-2 – 6 КПГТЛ (30) - 5	ПТУ – 81 – 3 МПЛ () – 3 ДЦПОТРС (54) – 3 ПТУ – 88 – 2	СПЛ (38) – 1 КЦПОММ (45) – 1 ПТУ – 79 – 1 ДВПУБ (5) – 1 МПТУ (76) – 1 КЦПРКБГ (14) – 1 ДЦПО (63) - 1	ПТУ - 74 - 1 ВПУ – 75 - 1 ДРЦПО (ДНВЦ - 2)- 1 ДЦПО (11) – 1 КЦПРКТРС (62) – 1
--	---	--	---

Від загального контингенту навчального року, 22239 учнів, це складає 0,22%.

Навчальний процес у Малій академії наук учнівської молоді складається з трьох етапів. На першому етапі учні-слухачі МАН 31.10.2015 та 07.11.2015 відвідали установчу осінню сесію, 05.12.2015 та 12.12.2015 зимову сесію. Протягом першого семестру вони працювали над науково-дослідницькими роботами, виконували контрольні роботи, слухачі відділення комп'ютерних і технічних наук та економіки брали участь у On-lineкурсах з математики, фізики та інформатики, додатково організованих МАН. З числа досвідчених викладачів ДЦПО, ПТУ №6, ДВПУБ, МВПУПТ, ПТУ №2, ВПУ №17, ДРЦПТО, ДЦПТОТС на виконання наказу Міністерства освіти і науки від 24.03.2014 «Про затвердження Правил проведення Всеукраїнського конкурсу-захисту науково дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України» у жовтні було створено творчу групу, які розробили контрольні роботи з базових дисциплін для учнів-слухачів МАН.

Згідно наказу департаменту освіти і науки Дніпропетровської обласної державної адміністрації від 15.10.2015 №674/0/212-15 «Про терміни проведення I(міського, районного) та II (обласного) етапів Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України у 2015-2016 навчальному році» у період з 14.12.2015 до 28.12.2015 відбувся I(міський, районний) етап Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт. Згідно з графіком в режимі on-laine відбулися контрольні роботи з базових дисциплін. Цікавим став той факт, що побувавши на сесії та розкривши зміст контрольних робіт, 12 учнів відмовилася від участі, ще 1 (КПГТЛ) перейшов навчатися до школи, 2 (ПТУ №2) є учнями 3 курсу і через завантаженість та практику в умовах підприємства не знайшли доцільності працювати над науково-дослідницькою роботою.

<p>ОПТУ (50) – з 9 - 2 ДПЗЛ (58) - з 7 - 6 КПГТЛ (30) – 5 - 1</p>	<p>ПТУ-2 – з 6 - 3 ДЦПТОТС (54) – з 3 - 3</p> <p style="text-align: right;">Усього: 15 учнів</p>
---	--

Після виконання конкурсних контрольних робіт відбувся публічний захист науково-дослідницьких проектів на базі НМЦ ПТО та МВПУПТ. Для цього було створено компетентне журі, яке очолили методисти НМЦ ПТО. Для участі у Всеукраїнському конкурсі-захисті з 50 зарахованих залишилося 36 учнів, але 3 (КПГТЛ-1, ПТУ №79-2), виконавши конкурсну контрольну роботу, відмовилися від участі у публічному захисті. Заслухавши дослідження учнів, рекомендації для участі у II обласному етапі Всеукраїнського конкурсу журі надало право 17 учням:

ПТУ №81 – 1	ПТУ №88 – 2
-------------	-------------

ДЦШТО – 1 ДПЗЛ – 1 ПТУ №74 - 1 КЦПОРКТРС – 1 КПЛ – 1 КНГТЛ – 2	КЦПОММ – 1 ДВПУБ – 1 ДРЦШТО – 1 ДЦПО - 1 МНТУ – 2 ОПТУ – 1
Усього: 17 учнів	

Протягом грудня згідно з наказом департаменту освіти і науки Дніпропетровської обласної державної адміністрації від 15.10.2015 №674/0/212-15 «Про терміни проведення I(міського, районного) та II (обласного) етапів Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України у 2015-2016 навчальному році» кожної п'ятниці, суботи та неділі на базі вищих навчальних закладів (Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, Дніпропетровського національного університету ім. Олесья Гончара, Дніпропетровського національного гірничого університету, Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету, Дніпропетровської медичної академії та палацу культури студентів) відбувається II (обласний) етап Всеукраїнського конкурсу-захисту. Учні пишуть контрольні роботи, здійснюють публічний захист перед журі, доцентами, кандидатами наук, професорами вищих навчальних закладів. Які будуть результати покаже час, але і на цьому етапі 2 учнів відмовилися від участі.

Єдиних рекомендацій щодо навчання обдарованих учнів не існує й не може існувати, адже кожен учень - це унікальна особистість зі своїми перевагами і недоліками. Тому головним є пошук ключа - індивідуального підходу до кожного учня, зокрема учня обдарованого, з вираженою індивідуальністю, незалежністю.

Отож, організувавши участь учнів ПТНЗ області у Всеукраїнському конкурсі-захисті науково-дослідницьких робіт щодо навчального процесу Дніпропетровського відділення Малої академії наук, здійснюючи його чітке управління, ми бачимо, що відібравши учнів для участі, після зарахування їх слухачами, починається відсіювання контингенту щоразу, як доводиться виконувати контрольні роботи, писати наукові дослідження, захищати свої бачення з обраної теми. У чому ж проблема? Вона не одна, їх багато:

1. Учні психологічно не готові до навантажень, додаткової роботи з джерелами, додаткових спілкувань з відповідно досліджень спеціалістами. У них спостерігається почуття боязні, несміливість. Ці учні потребують не тільки уваги, але й підтримки педагога.
2. У навчальних закладах робота з творчою та обдарованою молоддю проводиться не систематично. Здебільшого на рівні олімпіад та професійних конкурсів час від часу.

3. Під час складання плану на рік заходи щодо роботи з творчою та обдарованою молоддю плануються, не звертаючи уваги на логічну їх послідовність.

4. Не призначається (не завжди призначається відповідальна особа з числа адміністрації) за цю ланку роботи.

5. До роботи з творчою та обдарованою молоддю не залучаються психологи. Вони працюють і добре працюють, але з учнями девіантної поведінки, забуваючи, що творчі учні виснажують свої фізичні можливості тим, що їх у закладах ПТНХ ніким замінити (одні й ті ж беруть участь у мовно-літературних конкурсах, олімпіадах з екології, математики, а ще є слухачами МАН відділення комп'ютерних наук).

6. У закладах ПТНЗ необхідно не тільки виявити творчого учня, а й заохотити його займатися дослідженнями, наполегливо працювати з додатковими джерелами і т.п. і надати методичну допомогу педагогу-куратору наукового проекту. Це черговий раз повертає до плану роботи закладу та розділу «Робота з творчою й обдарованою учнівською молоддю».

У педагогічній діяльності творчість викладача займає особливе місце і лише неформальне, творче ставлення до своїх обов'язків може дати позитивні результати. Отож, викладача слід теж готувати до роботи з обдарованими учнями:

- підтримка фахово-інформаційного рівня роботи з обдарованими учнями (курси, семінари, конференції тощо);
- вивчення методики роботи з обдарованими учнями (індивідуальна робота методиста з викладачами, робота у групах тощо);
- ознайомлення з психологічними аспектами щодо роботи з обдарованими учнями.

Робота викладача з обдарованими учнями не повинна носити хаотичний, епізодичний характер, а має бути системною, неперервною, спланованою на перспективу. Створення системи розвитку обдарованої особистості - необхідна умова досягнення успіху.

У 2016-2017 навчальному році необхідно забезпечити пошук і відбір обдарованих учнів та створення умов для розвитку їх творчого потенціалу. А така цілеспрямована, систематична робота можлива лише за умови створення та поетапної реалізації спеціально розроблених програм пошуку, навчання, виховання і розвитку обдарованих дітей. Програми розробляються на підставі власних психолого-педагогічних досліджень, порівняльного аналізу. Тому навчальним закладам професійно-технічної освіти необхідно створити таку програму, методичному центру розробити методичні рекомендації щодо складання таких програм та окремого розділу «Робота з творчою і обдарованою молоддю».

З приводу вищевикладеного у 2016-2017 навчальному році планується вивчення та узагальнення кращого досвіду роботи з обдарованими учнями в ПТНЗ області, інших областей України (цю роботу вже розпочато, проводяться вебінари з НМЦ ПТО різних областей), узагальнення та висвітлення інформації для ПТНЗ області.

РІШЕННЯ
навчально-методичної ради НМЦ ПТО у Дніпропетровській області
(протокол № 2 від 19.02.2016р.)

Заслухавши інформацію методиста Кузь Т.Г. та розглянувши набутий досвід з питання «Про залучення учнівської молоді ПТНЗ до творчої діяльності можливостями МАН» рада відзначає актуальність вищезазначеного досвіду в діяльності НМЦ ПТО та ПТНЗ області.

Виходячи із зазначеного рада ухвалила:

1. Рекомендувати розпочату співпрацю НМЦ ПТО та ПТНЗ області продовжити у 2016-2017 навчальному році.
2. Розмістити про набутий досвід на сайті НМЦПТО та ПТНЗ області в розділі «Новини у сфері ПТО» підрозділі «Співпраця з МАН».

Відповідальний: Кузь Т.Г

Термін виконання: березень 2016р.

3. Провести вебінари з НМЦ ПТО Черкаської та Одеської областей щодо вивчення та узагальнення кращого досвіду роботи з обдарованими учнями в ПТНЗ області та України.

Відповідальний: Кузь Т.Г

Термін виконання:

лютий, березень 2016р.

4. Скласти методичні рекомендації до Програми роботи з творчою та обдарованою молоддю.

Відповідальний: Кузь Т.Г

Термін виконання: квітень 2016р.